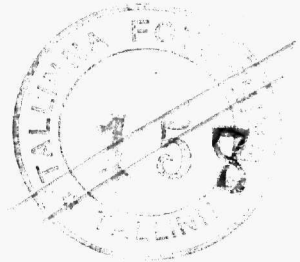

FOTOKUNST

LÄÄNEMAA ÕPETAJATESEMINAARI FOTORINGI, NARVA
FOTOAMATÖÖRIDE SELTSI, SAKALAMAA FOTOKLUBI,
TALLINNA FOTOYHINGU, TARTU RAADIO-FOTO KLUBI
H Ä Ä L E K A N D J A

1 9 3 0

ESIMENE AASTAKÄIK

L158

TOIMETANUD HARRY A. MALM, TALLINNA FOTOYHINGU ESIMEES
KIRJASTANUD TALLINNA FOTOYHING
TRÜKKINUD A/S ÜHISELU, TALLINNAS

S I S U L O E N D

	Lhk.	Lhk.	
Ajaviitetööd taliõhtuks	23	Narva	156
Algaja varustus	48	Negatiivide kuivatamine	80
Amatöör-fotosport Inglismaal	64	Negatiivmaterjal mikrofotoograafia tarvis	75
Arhitektuuri ja mälestussammaste pil- distusi	124	Objektiiv korrashoid	77
Bulla, Karl	19	Ortokromaatiliste plaatide värvitunde- likkusest	16
Desensibiliseerimine rohelises pimend- lavalguses	161	Paber negatiivmaterjalina	160
Eesti-Soome fotovõistlus	103	Farikas, Johannes — 50-aastane	162
Eestlaste sõber Peterburi päevilt	19	Päeva- ja ilmutuspaberid	88
Eseme värvimõjutamine erisuguse valg- gustuse ja ümbruse läbi	78	Plasmaatidest	14
Fotograafiline nali	130	Pildistamine päeva algul ja lõpul	74
Fotokunsti lapsepõlvest	36	Pilte Pärnust	100
Foto kuuvalgel	21	Pilved pilti!	66
Fotolampide võistlus	151	„Pirita elu ja ilu“ fotovõistlus	28
Foto lumes	53	Plaadi lõikamine pimendlas	98
Haapsalu	112	Plaatide desensibiliseerimine	126
Helkvalgusfotoograafia	11	Portree käsitlusest Ameerika, Inglise ja Saksa kutselises fotograafias	106
High-Key paljundus	153	Raagus oksad	154
Ilmutamine	58	Raamatuturg	31, 136, 168
Kaameratööstus Venemaal	19	Rahvusvaheline fotokunsti-näitus Ees- tis	2
Kaunimaid pilte Eestis	Nr. 5 ja 6 lisas	Rahvusvaheline Amatöör-Fotograafide Liit	135
Kinniti	155	Ringi ümber maja	70
Kirevad kaamerad	17	Saatesõna	1
Klaas säripildis	46	„Sakalamaa Fotoklubi“ asutamisest	55
Kollafiltri pikendusfaktori äramäära- mine	69	Suurendamisest, paberi valikust ja sä- ritamisest	138
Kollafiltri tarvitamisest	16	Suurendused	4
Kuidas päästa ebaõnnestunud nega- tiive	74	Suurendusnegatiivi parandus	152
Kurvad kogemused raugel talvel	34	„Tallinna Fotoyhingu“ asutamisest	54
Lille portreed	82	„ . . . . .“ fotokursus	101
Lühike seletus objektiviide tähtsamaist omadusist	92	„ . . . . .“ rinnamärk	134
Märkmeid hra Pilditaguri taskuraa- matust	72	Talvepildid	9
Mitte valgustamine vaid säritamine	135	Tartu keskkoolide vaheline fotovõist- lus	102
Mõnda plaatidest	42	Uudisturg	29
		Ühinguist	54, 101, 134
		Vestlus amatööri abikaasaga	121
		Võtted suurte valguskontrastidega	84

L I S A D

- 1) Värvitudelikkuse tabel (Nr. 1), 2) „Fotoograafia Käsiraamat“, toimetanud Harry A. Malm — lhk. 1—60 (Nr. 1—6), 3) Nimisedelid pudeleile (Nr. 1).

P I L T I D E   A U T O R I D

	Lhk.		Lhk.
Baessler	78	Möistlik	97
Baumann	25	Mundschenk	121
Binder	117	N. N.	60, 84, 123
Blažek	151	Nylander	kaanel nr. 3
Böhle	124	Faalmann	71
Chalupa	155	Pardoc	53
Dilger	94	Pieperhoff	33
Drabe	47	Ponting	40
Dührkoop	116	Priimägi	112
Ebert	129	Renger-Patsch	21, 83, 139, kaanel nr. 2
Elting	80	Rikveils	51
Fors	79	Rosedam	27
Gruber	59	Römer	143, 166, kaanel nr. 1
Haidak	156	Rubelt	7, 46
Huber	70, 161	Ruts	165
Jonas	130	Sackevitz	97
Kalninš	50	Saks	145
Kiesel	118	Scharrenbroich	152
Kleiner	162	Schieberth	kaanel nr. 5
Klett	119	Schmidt	115
Kohl	126	Schneider	3
Koort	158	Schuwerack	kaanel nr. 6
Korn	94	„Tallinna Fotoyhingu“ juhatus	55
Kramme	167	Therstappen	153
Kunstmann	43	Tuisk	156
Lippman	72	Vanaveski	77
Malm	1, 15, 18, 68, 73, 87, kaanel nr. 4	Velberg	26, 133
Meinke	115	Watson	107
Merimägi	144	Wenisch	14
Mihkelson	30	Wenzel	44
Moor	98	Weyrauther	49
		Wolf	22, 35, 56
		Zintsmaster	107

HARRY A. MALM, TALLINN

EELKEVADE KADRIORUS

P I L T I D E   A U T O R I D

	Lhk.		Lhk.
Balogh	361	Niessen	297
Banse	317, 350	Niklitscheck	185
Bardorf	226	Nylander, Marta	244, 247
Böhler	285	„ Nikolai	186, 239, 240, 252 253, 274
Dilger	349	Olbrei	172, 202, 254
Fenyvessy	357	Paalmann	283, 312
Fischer	293	Petersen	212
Freimann	340, 347	Piilmann	283, 312
Fridli	287	Plagge	262
Grimmer	179	Rakles	344
Hahn	190	Ranft	243, 279
Halleger	211, 349	Rosedam	238
Haller	358	Remes	194
Hecht	306	Renger-Patsch	311
Heller	207, 208	Riebicke	294
Jenista	226	Rupp	219
Joost	255	Scharfenberg	320
Kessler	248	Schering	326
Kikas	275	Schmidt	335
Kresler	176	Schneider	233
Kärner	362	Schwarz	364
Lennuväe foto	237	Shade	290
Lindner	330	Süssmann	298
Malm 169, 201, 256, 286, 305, 315, 336		Szász	354
Mann	248	Todt	183
Manniste	175	Urtson	280
Meinholz	337	Vegehaupt	301
Merimägi	215	Velberg	251
Müller	348	Weittenhiller	289
N. N.	276, 319, 321, 325, 343	Wiegleb	318
Neumann	203	Windisch	200, 257

MAANTEE KEHRAS

Foto: Harry A. Malm, Tallinn

S A A T E S Õ N A

Nii siis on ka meil oma iseseisev fotoajakiri, milline saadetakse välja laia maailma paljude Eesti fotoühingute häälekandjana.

Ta pidi tulema, sest ankeet „Eesti Foto-Almanakis“ määras nüüd alatud tee. Ei lepitud enam kord aastas ilmuva väljaandega, vaid sooviti perioodiliselt ilmuvat ajakirja. Muide on ka kõikide teiste mainitud ankeedis avaldatud soovidega arvestatud, ning mis esimeses numbris puudub, asetatakse must-valgele järgmises.

Meie ei tööta palju, kuid püüame hoolt kanda, et järgmised vihud ei tuleks sisuliselt nõrgematena kui käesolev esimene katse. Lapsest sirgub mees — ajakirjast kõikteadja ja -nägi vademekum.

Igaüks, kes vähegi tuttav trükioludega, teab, missuguste raskustega peab võitlema ajakirja väljaandja, teab, millise riisikoga on seotud selline puhtideeline ettevõte. Kaheksa kuud on kestnud eeltööd ja kirjavahetus suurimate fotokirjastustega maailmas, kuid selle eest on meile ka nüüd antud ainuõigus parimate kirjutuste ja piltide kasutamiseks „Fotokunsti“. Toimetuse eesotsa on astunud „Tallinna Fotoühingu“ esimees Harry A. Malm, kes „Fotokunsti“ huvides on esialgu loobunud oma „Eesti Foto-Almanakist“, sest töötamiseks „kahel frondil“ ei jätku aega ega jõudu.

Meie vajame aga ka Teid, lugupeetud lugeja!

Astuge tellijate perre ja tooge mõtteosalisi kaasa! Saatke kaastööd kirjutuste ja heade trükikõlbuliste piltide näol! Olge kaasehitaja ja ärge vanduge kurja, kui mõni asi Teile ei meeldi, sest maitse on ju vägagi mitmekesine!

„Head valgust“ fotograafiale ja ta harrastajatele üldse ning — Teie poolt — vähe vast ka meie ajakirjale!

„Fotokunst“

II RAHVUSVAHELINE FOTOKUNSTI-NÄITUS EESTIS

23. NOVEMBRIST — 8. DETSEMBRINI 1929

„Eesti Foto Klubi“ liikmeteloend teatavasti koosneb nii asjaarmastajaist kui kutse-
lisist piltnikest. Sellest võib järeldada, et nende ettevõtteist võtavad osa ühed ja ka
teised. Klubi liikmete koosseisus (umbes 30) on häid amatööre, on aga ka vanemaid
härراسid — ja kahjuks just enamuses —, kelle otsekohene elutöö vaevalt annab mahti
seltskondlikuks „ületunnitööks“. Kas nüüd just seepärast või muil põhjusil on käes-
olev näitus palju nõrgem eelmisest. Eriti Eesti osakond.

Näitus muuseumi kahe väikeses toas jätab siiski kena mulje. Pildid on paigutatud
hästi. Lähemalt neid silmitsedes peab aga tunnustuma, et kvaliteedi poolest oleks
pidanud mõnigi jääma välja riputamata.

Eestist on välja pandud üldse 95 pilti (eelmisel näitusel 168). Esinevad kutselistest
J. & P. Parikas, N. Nyländer ja Oskar Uusman (viimased kaks on ametis Parikaste
ateljees) ning iseseisvalt töötav J. Rambach. Puuduvad kõik nimekamad ateljee-oma-
nikud, nagu Lemberg, Jurich, Teppor, Akel, Hallikas j. t. Amatööridest näeme eestlas-
teist Oskar Kikast suurepärase võtetega, siis J. Klasmanni, kes sammub huupi ülespoole
ja kellest võib veel palju loota, Richard Olbreid kui vana matadoori ning omas loomin-
gus kahjuks tagasiläänud Joh. Müllberi. Nimestikkus leiame veel kaks nime: J. Madar-
as ja J. Oihaka. Kurjad keeled kõnelevad, et nende taga peituvad Joh. Müllber. Kas
see nii on, seda ei tea, kuid Madaras-Oihaka ja Müllber on siiski kui ühte nägu kaksikuid.
Igatahes Foto-Klubi juhatus seda lubada ei tohiks, et keegi esineb võõra minne all. Loode-
tavasti nõuti piltide kätteandmisel isikutunnistust!

Nii siis üldse 15 esimejat, nendest 7 sakslast. Viimaste hulka kuuluvad Ingeborg
Hirschfeldt, E. Corjus, Vold. Kima, N. Nyländer, J. Rambach, John Siebert ja Valter
Zapp — kõik päris heade töödega.

Võrreldes esimese näituse nimestikku praegusega, ei puutu silma nimesid nagu Roth,
Soosaar, Vanaveski, Hornbruch, Keller, Kuhlmann, Pielbaum ja Lennuväe rügemendi
õppekool. Kahju, kahju!

Välismailt on üldse välja pandud (klambrites eelmise näituse arvud) 140 pilti (592!).
Riikide järele: Ameerika 55 (11), Argentiina 6 (6), Austria 8 (104!), Tšehho-Slovakkia
10 (32), Hollandi 0 (21), Hollandi India 0 (12), Inglismaa 6 (0), Itaalia 6 (25), Hispa-
nia 9 (0), Latviia 5 (0), Norra 0 (6), Poola 4 (23), Prantsusmaa 3 (0), Rootsi 8 (11),
Saksamaa 4 (106), Soome 2 (6), Šveits 0 (23), Ungari 13 (33), Venemaa 0 (5).

Väljapanijaid oli esimesel näitusel 91, nüüd aga kõigest 51.

Esimesest näitusest võtsin osa välismaa sekretärina ja seepärast tean, mis-
sugune hiiglatöö tuleb ära teha korraldajail. Ja kui see töö pole praegusel korral rahul-
davaid tulemusi andnud, siis ei tohi süüdistada algatajaid ja korraldajaid, sest neid oli
liig vähe selle suure ülesande jaoks. Tuletan vaid Foto-Klubi juhatasele siin kohal üht
peakoosolekut meelde, kus soovitasin ligi tõmmata kõiki Eestis tegutsevaid ühinguid.
Kuid seda ei tahetud, ja seepärast leppigu korraldajad juba selle fiaskoga.

Vaatamata sellele soovin korraldajatele õnne, sest nende töö on ikkagi millegagi
kroonitud.

Harry A. Malm

HEAD UUT AASTAT!

Foto: Ernst Schneider

Plaat: Agfa Chromo-Isorapid

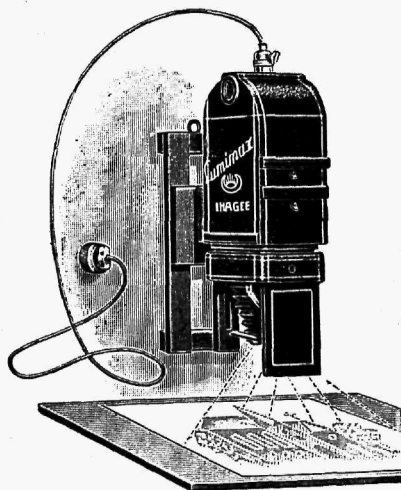
S U U R E N D U S E D

Väikesed kaameraformaadid, tähendab formaadid, mis vähemad kui 9:12 cm., on tänapäev levinud tugevasti ning leiavad kahtlemata tulevikus veel suuremat tarvitamist. Ent väikesed pildid, milliseid tootvad need aparaadid, rahuldavad vaid harukorral. Neid peab suurendatama, et nad „mõjuksid“. Leidub hulk erilisi käepäraseid suurendus-aparaate, millistega hea suurenduse teostus mitte raskem pole kui kontaktpaljunduse valmistus. Laiemais ringkonnis ei olda aga täielikult selgusel selle üle, mil määral võib suurendada väike-kaamera ülesvõtet, nii et tasub väikse negatiivi suurendusvõimalusi selgitada kord vähe lähemalt.

Negatiivilt, mida soovitakse suurendada, nõutagu esmalt, et ta omaks hea teravuse. Väikse negatiivi teravusheadus ei lase end kindlaks teha alati palja silmaga, seks tarvitatagu luupi.

On negatiiv terav, siis on ta ka suurendusvõimeline, vaatamata, kas on ta muidu hõre, tihe, järsk või udustunud. Sest tarvitades vastavalt kas nõrgalt, normaalselt või vastandliselt töötavat broomhõbe- või kunstvalguspaberit, on need pildistamisel tekkinud puudused kergesti kõrvaldatavad suurendamisel, ning osava paberi väljavaliiku tulemuseks on ühtlane suurendus.

4,5:6 cm. suurune negatiiv ei näita välja — teoreetiliselt rääkides — küll peenimaid peensusi, nagu seda teeb 13:18 cm. suurune negatiiv samast objektist. Vaadeldakse aga 4,5:6 cm. alkujuu varustumata silmaga, s. o. luubita, siis on märgata 13:18 cm. suurendusel ka märksa enam üksikasju kui väiksemal originaalil. Suurendades väikest negatiivi või mõnd lõigendit temast, tõstetakse suuresti pildi mõjuvust.

Suurendusel rohkearvuliselt esinevad mustad ja valged täpid on negatiivi vigade tunnustajaks. Silmitsedes luubiga sellise negatiivi kihti, võib kindlaks teha plaadil peeni musti täpikesi, mis on nähtavasti tingitud süsihapu kaltsiumist. Neid pole märgata negatiivi koopial, sest et paljundamisel tarvitatav tugev valgus nad läbibistab, kuid suurendusaparaadi nõrgem valgustus ei suuda neist läbi tungida. Negatiivi vannitamisel lahjendatud soolhappes (3 ccm keemiliselt puhast soolhapet + 100 ccm vett) kaovad need mustad täpid. Sellele järgnegu tunniajaline negatiivi pesemine.

Gevaert

MAAILMATUNTUD
P A R I M
FOTOGRAAFILINE
TOODANG

PABERID
PLAADID
FILMID

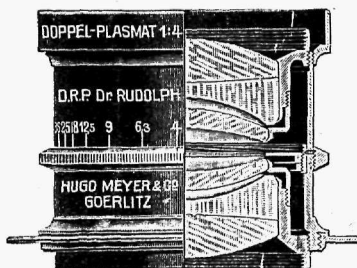

MÜÜGIL KÕIGIS FOTOKAUPUSIS

PROSPEKTID MAKSUTA

Meyer

PLASMAT

Dr. P. Rudolph'i järele.
D. R. P. ja välismaa patendid.

**Uus sfääro-akromaat
kõrgendatud plastikaga ja
sügavusteravusega. Värvifotograafias eriti kohane.**

MAKRO-PLASMAT 1:2,9

Valgusjõuline universaal-objektiiv, Pildinurk 75°

KAKSIK-PLASMAT 1:4 ja 1:5,5

Universaal-objektiiv portreede, grupi, helk-
võtete ja maastiku jaoks. Objektiivi üksik pool
on tarvitatav läie avause juures, valgusjõus 1:8
resp. 1:11

KOGU-PLASMAT 1:4,5

Ühes objektiivis 3 põletiskaugust, 5 mitmesugust
valgusjõudu ja tõmbepikkust.

Oleviku mitmekesisem objektiiv.

Kõrgendatud plastika ja sügavusteravus.

REPRODUKTSIOONI-PLASMAT

1:8

Valgusjõuline objektiiv joonreproduktsoonide
ja vorkkliiseede jaoks, maalide pildistamiseks ja
kolmevärvitrükkiks

KINO-PLASMAT 1:1,5

Valgusjõu ilmetipp!

Linastamise rekord!

Asendamatu objektiiv mitmekesisemateks kino-
võteteks. Sobib tuntud kitsasfilmiaparaatidele.

NÖUDKE KATALOOGI Nr. 156

Optisch-Mechanische Industrie-Anstalt

Hugo Meyer & Co., Görlitz i. Schl.

Saksamaa.

Mis puutub suurenduse mõõdu võimalustesse, siis võib siin minna palju kaugemale kui tavaliselt arvatakse. Kui väidetakse, et tugeva suurendamise puhul tuleb nähtavaks plaadikiht, siis pole see just tabav. Tundelikuima plaadikihi läbimõõt on umbes 0,002 kuni 0,004 mm. Kõrge tundelikkusega negatiivi suurendamisel esineb küll mõnikord nähe, mida tihti nimetatakse plaadikihiks. Tegu pole siin siiski mitte plaadikihi avastusega, vaid plaadi struktuuriga. Selle põhjuseks on negatiivi üksikute terakeste kokkukujumine rühmadeks. Kuid on olemas küllaldaselt peeneteralisi erivedelikke, mille koosseis niivõrd peen, et see ei saa nähtavaks suurendusel. Sarnane negatiivi materjal leiab muidugi tarvitamist väike-kaamera tööde juures.

Veatust 9:12 cm. negatiivist võib valmistada häid kuni 30:40 cm. suurendusi. Ning võimaldub isegi sest märksa kaugemale minna, kui selgusele jõutakse järgmises: 10:15 cm. suurust pilti vaadeldakse (normaal silma juures) 20—25 cm. kauguselt. Kui suurendatakse 9:12 cm. negatiivi kümnekordselt, tähendab 90:120 cm., siis on arusaadav, et ükski mõistlik inimene ei hakka seda suurendust vaatlema 20 cm. kauguselt. Seda tuleb silmitseda umbes 2 meetri kauguselt. Ent suurema vaatlemiskauguse tõttu väheneb ka mõõt, milles pilti nähakse ühe kümnendikuni, seega ei näi ta suuremana kui originaal 20 cm. kauguselt vaadatuna.

Üksikosad, mis üksikest kaugelt kistud tugeva suurendamise läbi, koonduvad jälle väiksemaks minemise tõttu, mille tingib suurem vaatlemisvahemaa. Seega nähakse pilti võrdses headuses originaaliga.

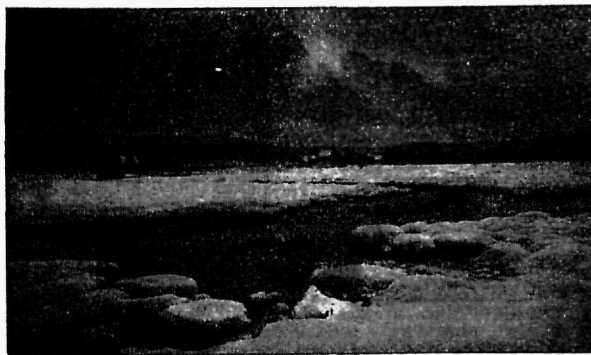
Kui suurendus ei ületa 10:15 cm. formaati, siis vaadeldagu teda varustamatu silmaga suurimast, üldse sobivast kaugusest. On pilt 10:15 cm-ist suurem, siis võetagu ta vaatlemisele proportsionaalselt kaugemalt, ning ta näib vastavalt vähem.

Praktilised kogemused on näidanud, et puhtalt väljendatud negatiivi võib suurendada umbes neljakordselt, enne kui ilmub segav ebateravus. See käib nimelt kuni 6:9 cm. negatiivide kohta, kuid paljudel juhtudel võib suurendamine ka tugevam olla. Suuremaid formaate kui 6:9 cm. on võimalik suurendada märksa tugevamini, kuna ju suuri suurendusi vaadeldakse vastavalt kaugemalt vahemaalt, nii siis subjektiivselt vähemas ulatuses.

Kriimustused filmi teisel poolel osutuvad väga segavaiks suurendamisel. See viga on kõrvaldatav, kui film asetatakse kahe klaasplaadi vahel glütseriiniisse. Pole kriimustused liig tugevad, siis ei ilmne nad suurendusel.

Kõneledes suurendusaparaaadest, võib tähendada, et seni osutub levinejumaks aparaadiks Ohagee tehaste „Lumimax“. Ta on vist ka odavamaid turulolevaist ja väärib põhjalikumat tutvunemist lähemas fotokaupluses.

H.—

ESIMENE LUMI

Foto: St. Rubelt
Zeiss-Ikoni ajakirjast „Photo-Technik“

TALVEPILDID

Ehk küll paljudele pildistajaile tähendab talv pildistamise seisakut, oodetakse teda ometi enamate poolt igatsusega. Tõsiselt töötavad amatöörid hindavad teda ideaalsemana ajana pildistamiseks, ja seda täie õigusega. Fotograafia tunneb vaid kaht värvi: musta ja valget. Kui nüüd väljas on maastik lõputult kaetud lumega ning seega looduses samuti esinevad ainult need mõlemad värvid — must ja valge —, siis ongi ju ideaalne pildistada ja toota talvepilte. Ühelgi aastaajal pole motiivide valik nii kerge kui talvel. Külmas ja linnas, väljal ja metsas, kõikjal avaneb võimalus tarvitada oma kaamerat. Linnas pakuvad tänuilikke võimalusi lumised mälestussambad, kiriku sissekäigud, vanad väravad, õued ja platsid, ning maal meelitab ülesvõttele mõnigi üksildane õueehitus, kuhu viivad lumme sõtkutud teejäljed. Härmaehtes seisev mets annab meile mitmesuguseid kasulikke pildilõigendeid, ja päikeseküllasel talvelagendikul ei jäta me jäädvustamata meeleolurikkaid pildistusi. Lumist heinamaad läbistav oja, mille jääkattel peegelduvad vastu kaldal seisvad lumme mähitud pajud kristalli suurepärases, — nad on tervitatavamad esemed aparaadile.

Pole sugugi õige, nagu vajaks talvepilt tingimata päikest. Ka sünge, udune talvepäev omab omad võlud, ja selline pilt võib sageli öelda ja rahuldada enam kui päikese-
paistene talvemaastik. Võtted talveudus võivad — kui pildistaja asub otsustavalt tööle — omada väga üleva mõju. Eriti kütkestavalt mõjuvad sellised käsitusalad siis, kui neil esinevad inimesed, sõiduriistad jne. mõistagi loomulikus liikumises, mitte seattuna. Et siin tähtis on „õige hetke“ tabamine, ei vaja edaspidiseid seletusi.

Meeleolurikkad on ka pildid, mis meile näitavad lõigendeid päikesepaistelises talveudust. Võimalused seks on sageli ja kõikjal, ning on väga kerge pildistada sellistele ülesvõttele ka päikest, mis kõrgendab tunduvalt meeleolu.

Paljude valguspiltide puudus seisab selles, et töötatakse liig vähe „pildilikult“. Peab ju pilte valmistama ja mitte vaatekaarte. Enamad asjaarmastajad tahavad anda täpse koopia looduses nähtavast, võtavad liiga palju pilti, selle asemel, et piirduda pildil kõige tähtsamaga, s. o. viia peamotiiv mõjuvusele ja alla suruda kõrvalasjad. Meie leidlikkus ja tundlus peab rääkima pildi vaatlejale. Kui esitatakse, näiteks, härmastunud maastiku ülesvõte, mis kirendab üksikasjust, siis vaadeldes sellist äratõmmet — pildiks teda nimetada ei või — väsis silm kohe, ta ei leia ses rägastikus ühtki punkti, kus ta võiks meeldivalt peatuda ja puhata. Niiviisi ei tohi kujutada talve. Üksik oks, mille rõhub alla lumekoorem, ütleb meile tihti palju enam kui terve tuisanud mets.

Talvevõtete kordaminekuks on enne kõike tarvis omada korralikult funktsioneeriv kaamera, mida tunneme täpselt ja oskame käsitada, sest pole sugugi meeldiv väljas külma käes kangestunud sõrmedega ümber kobada ebatäieliku riistapuu kallal. Teiseks tingimiseks on hästi värvitundelik, valgustamata plaat kõrge üldtundelikkusega. Värvitundelikkust võib suruda alla tarvitades kollafiltrit, kuid hoidutagu liialdamast viimase tihedusega. Valgustusaeg valitagu pigem rikkalik kui lühike.

Kõige noorem ei pruugi veel olla noor.

Keegi proua tuleb piltniku juure ning küsib järgi lasteülesvõtete hindu ning ka, kuidas peaks ta küll riietama oma noorima, et see pildil näiks kaunis. Fotograaf annabki talle nõu: „Kõige ilusam on, kui lastel pole midagi seljas. Pildistame väikese hoopis alasti.“ — „Mis te julgete!“ pahandab naine. „Mu noorim on kuueaastane!“

REG. TRADE MARK.

IMPERIAL

DIAPOSITIIV PLAADID

Ei ole olemas paremaid diapositiivplaate kui **Imperial**. Nendega võib töötada haril. kollase valguse juures. Ilmutades võib saavutada musti ja pruune toone, samuti mahedaid ja järske effekte. Nõudke vaid: „**Imperial Gaslight Lantern**“

★

„**Imperial Special Lantern**“ plaadi tundelikkus on umb. H. & D. 5. Annab lihtfilmutamisel kummalisi pruun-musti ja musti toone. Kõlbulik jäljendamiseks kui ka pildistamiseks

★

TÄHELEPANUKS! Koduseks pildistamiseks talvel portreeterimiseks kunstliku valguse juures võtke ainult kõige tundelisem plaat maailmas **Imperial Eclipse**. Ta on oivaline gaasi, elektri, magneesia ja iga teise valguse juures

THE IMPERIAL

DRY PLATE CO., LTD.

CRICKLEWOOD

LONDON N. W. 2

Imperial
„ECLIPSE“
PLAADID

„SOFT“ ja
„Ortho-Soft“
H. & D. 850

★

„ORTHO“
H. & D. 650

Eriti välisvõteteks
talvel
Ajakirjanikkude
lemmikplaat
Igalpool kohane,
kus vajatakse
kõrget
valgustundelikkust

Hauff-ULCROMA

plaadi tundelikkus on tõesti 21° Scheineri järele. Ta otse üllatav kõrge ortokromaasia vabastab tarvitaja retušivaevast. Heledamad kohad sellel plaadil esinevad oivaliselt.

Leonar-IMAGO

paber on otse loodud paljundamiseks Ulcroma negatiivelt. Temal saavutatakse enneolemata jõulisi pilte. Ilmutamine Emagol'is on äärmiselt kerge, sest liht-pruunilmutamisega saab kaunimaid punakaid toone.

HAUFF-LEONAR A. G.

WANDSBEK

Peaesindaja Eesti, Poola, Soome ja Läti jaoks:

J. SEGALOWICZ,

WARZAWA (POOLA), SZPITALNA 3.

HELKVALGUSFOTOGRAAFIA

Kui otsustatakse pildistada helkvalguse abil, siis on esimeseks tingimiseks rahuiki töötamine kindlas järjekorras. Valgustust ei tarvitse ruumis kustutada võtte ajal, kuigi ta tuleb pildile. Paljudel juhustel saab seeläbi isegi oluliselt tõstetud pildi meeleolu. Seejuures esinev ülevalgustus on tasandatav vastava ilmutamisega, näiteks hästihoiduva Houff-Neol ilmutajaga.

Toa pimedaks tehes suurenevad teatavasti inimeste silmaterad, mille järeldeuseks on tardunud näojooned pildil, sest et silmatera ei suuda harjuda valgusega lühikesel hetkel vältel, mis tarvitab põlemiseks helkvalgustaja.

Enne kui asuda inimeste grupeerimisele, on kasulik paigutada kohale helkvalgustaja, kusjuures ei tohi suitsetada ning peab hoiduma kaugele kergestiühtivaist aknaeesriideist jne. Põrand kaitstakse ettevaatuse pärast tugeva paberiga, et ei teeks kahju mahakukkuvad sädemed. Tugeva helkvalguse pehmendamiseks on soovitatav asetada läbipaistev paber pildistatava objekti ja valgusallika vahele, mille läbi kõrvalduvad liig tugevad varjud. Siinjuures esinev valgusekaotus on vaevalt märgatav väikeses või keskmises ruumis.

Ka teravad varjud on ärahoitavad seeläbi, et paigutatakse helkvalgustaja õige kõrgel, seega kasutades toalage reflektorina. Kui kardetakse portreevõtte puhul, paberivarjule vaatamata, liig tugevat valgustust, siis võib helkvalgustaja poole pöördud näoosa valgustada mõne valge pinnaga. Igatahes on kõrvaldatud valgustuse kahjulikkus ka juba seega, et ei olda liig lähedal helkvalgustajale.

Teravuse määramist tuhmklaasil kergendatagu endale niivõrd kui võimalik, avades objektiiv seal juures täiesti. Keegi isik grupist hoidku käes põlevat küünalt või valgustagu taskulambiga ennast või mõnd heledat eset, näiteks trükitud paberilehte või muud sarnast. Soovides veenduda, kas kõik isikud tulevad pildile, palutagu mõlemaid nurgapealseid isikuid mõnd valgust kätte võtta või süüdata tikk. Kui on tuhmklaas küllalt hele, siis rahuldavad ka käeviiped.

Kaamera seisukohalt peab olema valitud niiviisi, et valgusallikas oleks tema taga küljepealt, nii et ükski kiir ei võiks langeda objektiivisse. Kui pole selline seade võimalik, siis kaitstagu objektiiv papitükiga. Pildi tagasein (foon) peab mõjuma harmooniliselt.

Grupeerimise ja ülesseadmise järele suletakse objektiiv ja diafragmeeritakse ta sellele helkvalgusajale vastava tabeli juhtnööri järele; siis paigutatakse tuhmklaas raami asemele kasseit ühes valgustumdeliku plaadiga ning tõmmatakse kohe ka kasseti kaas välja. Viimase tegevuse unustavad vahelst mitte ükski algajad, vaid ka need, kes mitu korda on teinud helkvalgustusvõtteid. Seejärel süüdatakse juba valmispannud helkvalgustaja süüteriba.

Nii kaua kui riba lõõgub, on pildistajal veel küllalt aega avada objektiivi avaus ning siirduda tema jaoks grupis vabakshoitavale kohale.

Siin aitab ta kohase naljaga üle neist kardetavaist sekundest, kuni helkvalgustaja loitmiseni, ning saavutab sel viisil pildile isikute loomuliku, sundimatu oleku.

H. F.

Kannatamatu.

Pruut piltniku juures: „5 aastat olime kihlatud, ja nüüd peame siis piltide peale veel terve nädal ootama!“

Neeger.

„Ema leidis ühest sahtlist oma isa varjupildi. Ta hüüab Karlit:“

„Vaata siia, siin on su vanaisa pilt!“
Karli vaatab varjupilti tähelepanelikult ja ütleb siis: „Seda oleksid võinud mulle ammugi öelda, et mu vanaisa oli neeger.“

PLASMAATIDEST

Ei pea arvama, nagu oleks meie amatööride elu kergenenud fotoasjanduse fabrikkatide hiigla arenemise järele. Vastupidi! See on meil iga põlve jooksul raskenenud. Nõutult seisame pakkumiste ees kirevas mitmesugususes. Iga üksik tööstur või kaupmees ütleb meile midagi muud, ja nii kulutame omi penne edasi ühest pettumusest teise. sest nõuded — meie enese kui ka me käsitöö ainete vastu — ei seisa paigal, vaid kasvavad hoogsamalt kui meie kukrul armas. Vahepeal aga tõuseb ja alaneb foto propaganda trummipöörin. Olgem ausad, armsad sõbrad: foto ette on jumalad asetanud Skepsis'e. Midagi ega kedagi enam uskuda! Ise katsetada ning veel kord ja veel kord katsetada. Optika- või plaaditööstuse reklaamijuht võib olla tublidus ise — mina ei usu teda põrmugi! Põhimõtteliselt. Siit järeltus mulle ja kõigile amatöörele: mitte rahu kaotada, end mitte segada lasta, erapoolelt katsetada, rõõmustuda, et võime lõppeks osta ning rahulikult välja valida, mis meile sobib.

Esma märkus: on arusaadav, et ühe kaamera ostjal (võib olla esimese, mille ta üldse ostab) ei või olla selgust selle üle, mis optika õieti on ning mis ta peab nõudma optikalt. Seks kulub hea hulk eelteadmisi, kui mitte õelda — sissekukkumisi. Ostja tahab nii siis „head optikat“, ta tahab selle eest ka „hästi“ maksta. Ta algab pildistamist. Kord saab sest midagi, kord mitte. Viimaks saab sest sagedamini midagi, siis veel sagedamini ja siis — märkab ta ühel päeval, et ta seekord, kui ta oma kaamera ostis, oli õige vähenõudlik. Hästiehitatud, väga soliidne plökskaamera. Mitte — kuidas õelda — instrument. Enam automaat plöksutamiseks. Mitte indiviid, vaid skeem, skeem parimas väärtuses. See teadmine tuleb pea alati ajajooksul. Imestunult märgatakse, et optika pole veel optika, parim optika juba ammugi mitte — ja nüüd tuleb see hüppav punkt: paljukülgne optika; optika, mis pole ühesugune, stabiilne, vaid mitmet moodi muudetav, ma ütleksin elastne, mille üksikosad on tarvitatavad üksikult ning seega kõigiks võimalikeks otstarveteks. Niisugune optika on olemas, selle omame alusplasmaatides 1:4,5. Tõepoolest, nii koormiliselt kui see ka kõlab, plasmaat on elastne optika. Milleks nõuan siis just mina elastset optikat? Olen amatöör. Mu ülesanded pole seega lahendatud, et ühes ateljees kergitan paar eesriiet, paar kaarlampi põlema plöksutan ja — sest et olen seda ära proovinud kümne aasta jooksul — garanteeritult saan mõistliku plaadi. Ma pean amatöörina huvituma sajast erialast korraga, pean omama optika, milles yoin, nii õeldult, ratsutada igal viisil!

Ja mul on ometi õigus selle hulga raha eest, mille maksan optika eest, ka palju nõuda, nimelt nii palju, kui meie optilised teadmised ja tehnilised tulemused mulle tänapäev iganes võivad anda. Seda pean ma juba paluma. Kindlasti: sel mehel, kes mulle puid toob, pole aimmugi havanna sigarist, peaasi on, et ta suitsetab. Ja mõnele fotoamatöörile on peaasi, et „midagi peal“ on. Terviseid temale. Plasmaat aga on maiasmokkadele!

Plasmaat oma kõrge valgusejõuga, oma vormi- ja ruumikujutuse hiilgusega ja kolmekordselt isesuguse objekti suuruskujutuse võimalusega. Rohkem pole vaja nõuda. „Hiilgus“ — see on üksi juba plasmaadi iseloomustus. Peab endalt küsima, kuis sünnib see teatav „hiilgus“? Ta pole lõppude lõpuks midagi muud kui ruumilise sügavamalt ümardatud kujutamine (sest „plastika“ on ruumi tunnetus) vastandina teatud lamedusele, mille andis senine anastigmaat, mis töötas teravaksseade tasapinnal torkavteravalt, et peagi teravaksseade tasapinna ees ja taga muutuda seda kahvatumaks ja udusemaks.

Plasmaat võtab ära selle torkava, peaaegu mikroskoobilise teravuse teravaksseadepinnalt, jätab selle võrdsele mõlemale poole ja täidab seega palju sügavamalt liigitatud ruumi plastilise kujutusega.

Teravaksseade-pinna torkav teravus haavas me silma senini oma järskusega, ja temale tihedalt seltsivas ebateravuse udus eksis silm nõutult ringi. Kõik selle tasandab plasmaat, ning parimini just seal, kus valgusjõuline optika on kardetavaim, s. o. täieliku avause puhul.

Nüüd võidakse öelda: ilus, kui asi puutub sügavusteravusse — selle võin ma ju omada kui diafragmeerin iga soovitud põllu-, metsa- ja aasa-anastigmaadi. Igatahes. Ainult ei saavutata muud midagi, kui et see torkavalt terav töö suureneb äkilise valguse äralangemise tõttu kummalgi pool teravaksseade-pinda. Tulemus on siis ikka veel: hirmuäratav täpsus harmoonilise, meeldiva ühtluse asemel. Või et seda selgitada piltlikult: Sama lause, samad sõnad võivad mõne diletandi poolt ilmale väljakarjutuna näida samavõrd tühjadena ning hingetutena, kui võrd nad teisipidi kunstniku poolt vormituna võivad saada võltsimatuks eluks ning elamuseks.

Elav ja õige — need on alati vaevaltkuuldavad hõljumised. Sageli tuleb tunne: see seal pole surnud klaasitükk, see on miski elav, mõtle... Keegi on öelnud: kõrgem matemaatika puudutab ka kõrgemat kunsti. Siin on üks selline sild. Elavaim matemaatika. —

Jälgime vähe selle matemaatika tulemusi. Plasmaat 1:4,5 on komplektobjektiiv. See tähendab objektiivi, mille üksikelemente võib paigutada igas sihis ja mis lubab eset pildistada iganes soovitud suuruses, muutmata kaamera seisukohta. Komplekt-plasmaat liigitub järgmiselt: nii esimene kui ka tagumine lääts on väärtuslikud üksikobjektiivid, mõlema kombinatsioon aga annab koondisobjektiivi 1:4,5. Ehk kui me näiteks soovime valida plasmaadi 9×12 kaamerale:

Esilääts, suhteline avaus 1:11, põletiskaugus 32 cm.
pärälääts, suhteline avaus 1:8, põletiskaugus 22 cm.
mõlema kombinatsioon 1:4,5 $f = 15,3$ cm.

Praktikas tähendab see: ma kruvin välja oma 1:4,5 valgusjõulise optika esiläätsa, lisan juure lõõtsa ning olen seeläbi saavutanud oma ülesvõtteesemele tähelepanuväärse suurenduse. Märkus: ilma et peaksin — nagu tavaliselt — diafragmeerima, On mulle nii saadud kujutlusmõõtveel liig väike, siis väljustan tagumise läätsa ning töötan vaid esiläätsaga. Tulemus: ülesvõtteeseme kahekordne suurendus! Pealegi laitmatu kujutlus kuni nurgini! Nii siis ilma kaugusobjektiivita kahekordne suurendus. Nüüd konkreetne näide. Berliinis Potsdami platsil asub kohvik Josty. Kohviku rõdul seisab Mokka kohvi ja kirsitordi vahel plasmaatkaamera, mis kordnikutornist mööda vahib teravalt Leipzigi tänavale

Nüüd juhtub järgmine:

Kell 3,05: ülesvõtte 1:4,5, täielik avaus, valgustusaeg $\frac{1}{150}$ sekundit. Kell 3,10: esilääts kruvitakse välja, jääb nii siis pärälääts, mille suhteline avaus 1:8 ning põletiskaugus 22 cm. Valgustusaeg $\frac{1}{50}$ sekundit. Tulemus: kordnikutorni kasvab jõudsasti, me tuleme Leipzigi tänavale juba märksa lähemale.

Kell 3,17: esilääts pannakse jälle sisse, selle asemel võetakse välja pärälääts. Esiläätsa suhteline avaus on 1:11, põletiskaugus 32 cm. Valgustusaeg $\frac{1}{25}$ sekundit.

Eks näidatagu mulle nüüd sarnast optikat, mille üksiklääts annab nii kanterava negatiivi — diafragmeerimatult! — nagu võimaldab $\frac{1}{25}$ sekundilise hetkvõtte kahekordne suurendus!

Võimaluse puhul: oleks olnud pisiasi plasmaadi mõjuvuse näiteks tuua paar portreevõtet — väike ebamäärarus äärel oleks seal vaevalt märgatav. Kuid siin, Potsdami platsil, peab see olema terav kõige poolest ja kõigis nurgis. Muidugi — oleks narrus väita, et üksiklääts annab mõlema kombineeritud läätsa teravuse — aga mis ta annab, et ju näha — enam igatahes kui põllu-, metsa- ja aasa-anastigmaadi üksikläätsa diafragmeerides. — Ning nüüd on vahest mõistetav, miks plasmaadi tarvitaja nii fanaatiliselt hoiab oma optika poole...

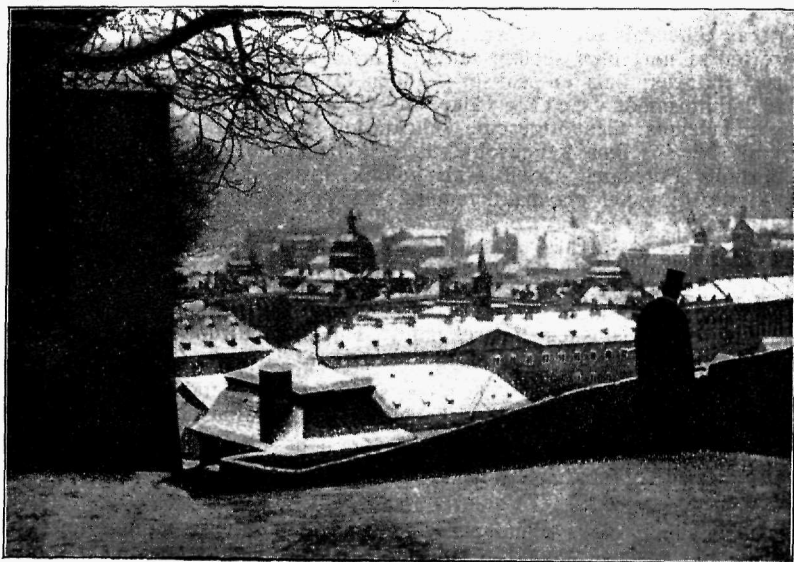
Üht veel, amatöör! Koguplasmaadi juure, mille sa endale ometi ostad ühel päeval, ka õige kaamera. Tavaline amatöörkaamera omab paremal juhul tõmbeosa, päraläätša kuni lõpmatusse seadmiseks, — ent just tähtsad ligiülesvõtted (näit. suured portreed) pole sellega võimalikud.

Niipea kui lõõtsa üle lõpmatusseade pikendatakse, peab kaamera olema kahekordselt kindel, et ta mitte ei hõljuks ega väriseks, kui läheneb kolme kilomeetri kauguselt jalgrattur.

Heas kaameras hea optikaga peitub siis kõik. Tal on elastsus, venivus. Selline kaamera on ühtlasi hetkkaamera lühimaks valgustusajaks, portreekaamera, kauguskaamera ning lõppeks ja viimaks isegi piltpildistuse (reproduktsooni) kaamera. Jah, see plasmaat. Kui sulle uskumatuna näib, mis siin räägitud, siis laena endale, osta endale üks.

Ja omavahel: see mees, kes ühel ilusal päeval võttis nõuks konstrueerida plasmaati, on sama, kes juhtumisi ehitas nii tuntud Tessari, nimelt Dr. Rudolphi.

H. Windisch.

VAADE PRAAHA LINNALE

Foto: M. Wenisch
Obj.: Voigtländer, Heliar

PÄIKESEPAISTELINE TALVINE HOMMIK

Foto: Harry A. Malm, 1925

Plaat: Agfa Chromo-Isorapid 17° Sch., 6,5×9

Veebruar kell 11, f:9, 1/15 sek.

Kollafilter III

Objektiiv: Steinheili kaksikanast. 1:6,8 F=10,5

Paber: Mimosa Velotyp

KOLLAFILTRI TARVITAMISEST

JA ORTOKROMAATILISTE PLAATIDE VÄRVITUNDELIKKUSEST

Lisana toodud prof. Neugebaueri andmete järele kokkuseatud „Värvitundelikkuse tabelist“ (allikas: Photofreund Belichtungstabelle) selgub kõige pealt, et ortokromaasia (värvitundelikkus) plaatidel ja filmidel pole sugugi alati ühekõrgune, vaid, nagu tegelikud katsed näitavad, tuli loetletud negatiivmaterjal liigitada selles suhtes 13 astmesse (A kuni N). Järelikult osutuvad värvitundelikkuse poolest kõige paremaiks A alla ja nõrgemaiks N alla grupeeritud plaadid ja filmid.

Prof. Neugebauer on alamalloeteldud plaate proovinud ka üldtundelikkuse suhtes. mispoolest võrdlus kujuneb õige huvitavaks. Vana tõde, et vabrikud meeleldi plaadi tundelikkust annavad üles kõrgemana kui see tegelikult on, on tõsiasi. Tõsi, plaadi tundelikkust saab küll erilise eel- või pärastvalgustamise teel tõsta mõne scheinerkraadi võrra, kuid tegelikus elus keegi juba selle kallal ei hakka aega viitma. Vabrikutele aga olgu see väide teatud määral vabanduseks.

Filtri tarvitamisel käia valgustamisaja pikendamise suhtes sellekohase tabeli järele, milles käsitatakse vaid parimateks tunnustatud filtrid „Agfa“ ja „Lifa“. Hübl'i järele liigitati seni kollafiltrid nelja liiki. „Agfa“ on neid aga paigutanud viide liiki. Neile, kes harjunud endise liigitusega, soovitame kõige pealt tutvuda järgmise võrdlustabeliga:

Agfa 0	=	_____
.. 1	=	Hübl I (momentfilter)
.. 2	=	_____
.. 3	=	Hübl II (keskm. filter)
.. 4	=	.. III (astmendusõige filter)
.. 5	=	_____
_____	=	Hübl IV (kontrastfilter)

Harilik plaat on peamiselt tundelik sinise ja violetse valguse vastu, andes seega värve edasi valesti, silmale võõriti tundub must-valges joonistuses. Ortokromaatiiline (värvitundelik) plaat on selle poolest kaugelt parem, kuna loomulikult kõige paremaks värvi edasiandjaks osutub pankromaatiiline (kõrgevärvitundelik) plaat. Siiski, kes tahab, et kevadmaastikus õitsvate puude valged õied valgetena ja mitte hallidena plaadile tuleksid, et pilved ka pildil näha oleksid ja et talipildil lumes ka pooltoone leiduks, peab kollafiltrit (mitte mõnd nimeta tehast pärit kollaklaasi osta!) tarvitama.

Kollafiltri pealepanek objektiivile, tarvitades ortokromaatilist negatiivmaterjali, osutub tarvilikuks, et saada paremaid tagajärgi. Sealjuures pikeneb valgustamisaeg märksa. Arv, mis näitab, mitu korda kauemini peab valgustama filtriga, nimetatakse filtrifaktoriks. Tema on enesestmõista erinev mitmesuguste filtrite jaoks ja ka ühe ja sama filtri juures mitmesugune, kui meie teda tarvitame kord ühe, kord teise plaadisordi puhul; määrajaks jääb siin plaadi värvitundelikkuse võime (vt. lisana toodud tabel).

Kollafiltrist on kasu vaid ortokromaatiliste plaatide juures. Lihtplaatidel ta mingisuguseid paremusi ei anna!

Maastiku juures pole tume filter (välja arvatud talipäikeses) alati kohane, küll aga seal, kus tahetakse kaugust hästi selgelt plaadile saada. Hommik- ja õhtuelevus nõuavad keskmist filtrit.

K I R E V A D   K A A M E R A D

Märtsis, aastal 1929 meie ajaarvamise järele, korraldas prantsuse fotokaubanduse ja -tööstuse koda Pariisis avaliku fotonäituse, mis kandis omapärast ilmet. Näitus osutus mitte igas osas õnnelikult korraldatuks, sest läbi-segi olid paisatud tööstus, üksikud kaupmehed, pildi-väljapanekud amatöörühingult ja kutselisilt. Samuti võis seal näha huvitavaid objekte lennufotograafia, tehnika ja pressi alalt ja isegi röntgenipilte.

Stefan Jasienski, tuntud Šveitsi amatöör ja erikirjanik, tähendab „Photo-Woche's“ õigusega, et kirev ühte patta visatud tervik pidi mitte üksnes ligi tõmbama kaupmeeskonda, vaid märki taheti lasta amatööri pihta. Näitusel ise asju ei müüdüd (tagamõttega!), vaid neid näidati, et mitte-kohustaval viisil, ilma ostusummita, amatööri huvitada. Liiga kaugete viiks meid see, kui hakkaksime üksikisjaliselt loetlema kõiki üksikuid väljapanekuid, siiski võiks aga ka meie lugejaid tutvustada mõne asjaga, milledest seni isegi suurriikides midagi ei teatud.

Kaamerate kohta võib öelda, et prantsuse omi peab seal nähtud aparateide järele nüüd erinimetusega ristima: „fantaasiatarbed“. Kas valmistab prantsuse kaameralooja igasuguseid mõeldavaid ja mittemõeldavaid nisiaparaaate, mis neavad Leica't välja tõrjuma, või jälle ehitab ta päris normaalseid aparate hulludes värvides. Viimane mõiste: „värv kaameraisse“ näib esinema domineerivalt. Midagi uut ei osata leiutada, ja siis lihtsalt tehakse vana uueks värvi abil.

Alul nimetame Lumière'i aparate — sest Lumière ehitab nüüd ka kaameraid vanas Jongla vabrikus Jouvilles. Nii 9 × 12 kui 6 × 9 cm. rullfilmkaamera on turule saadetud hallis, sinises ja punases nahkkattes. Kate ja lõõts on isevärvis kirevad, nii et vaatamisel ei esine kiusatus tutvuda ka kaamera mehaanilise osaga, mis, võib olla, poleks kasutu.

Ka need väikesed, tibatillukesed aparaadid perforeeritud ja perforeerimata kinofilmile, on kaetud — nii palju kui seal üldse katta on — ussinahaga, või vähemalt punapruuniks lakeeritud. Pariis tõendab, et värviline härrademood lõõb lõplikult läbi ja sammub kindlasti edasi. Nähtavasti on see riidemood iuba tabatud reisigrammofonist ka fotokaamerani jõudnud. Paarimeestena nende leiame diapositiive igas suuruses ja igas mõeldavas värvis. Guilleminot omakorda on päris värvipalavikus, sest ta näitab igasuguseid pilte, mis ilmutusvannis on kattunud igasuguste värvidega (toonidega). Äriaknal ei puudu niisugustel piltidel kindlasti ligitõmbavuse võime, ent vähegi normaalse korteri normaalseinale need aga küll ei sobi.

Kellele ta senine pigimust kaamera on südame külge kasvanud ja kes ei taha teda vahetada mõne värvilise vastu, see tohib endale lubada vähemalt õige kireva kaameratasku. Niisuguseid taskuid 6 × 9 cm. rullfilmkaamerale võis seal näha otse tülgestavas värvikülluses, kaetud nahaga, millist seni võisime leida vaid albümikaantel.

Kallis fotokaupmees, valmistaja end ajale, kus aparate hinnatakse mitte enam compuri paigutatud Tessari 1:3,5 ja 1:4,5 järele, vaid nende hind oleneb moevärvist, mis peab sobima ilikonnale ja ühtuma näojumega. Kas niisuguste asjakestega ka pilti saab valmistada, jääb vist kõrvalasjaks.

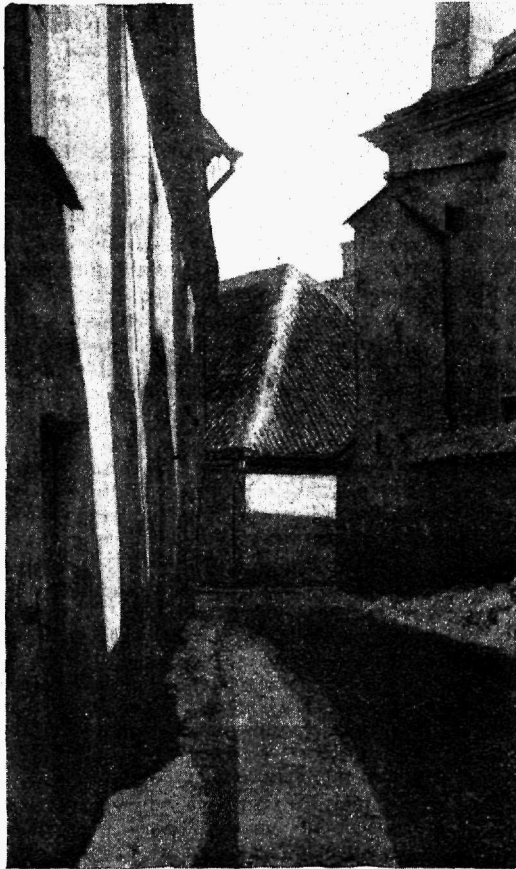
Head edu!

Hädaabinõu.

Vimmel oli 4 kuud kõrbereisil. Nähtud jutustab ta kodus: „See oli hirmus. Sageli olin 4 päeva veeta.“

„Mis te siis tegite filmide ilmutamisel?“

VANA TALLINN

Foto: Harry A. Malm, 1926

Plaat: Sachs orto 16° sch. 10×15

Ilmutaja: Glütsiin

Aprill kell 10, f:15, 1/5 sek.

Obj.: Busch Leukar 1:6,8

Paber: Guillemint Pirquill

K A A M E R A T Ö Ö S T U S V E N E M A A L

Mingi asjatundjaist koosnev komisjon 1929. a. suvel Leningradis kiitis heaks sealseis optika-telhaseis „Tomp“ konstrueeritud esimest Sovjetvene fotokaamerat, tunnustades, et see „pole sugugi halvem kui välismaa toodang“. Omamaa fotokaamerate produtsseerimise eeltöödega alustati juba 1927. aastal, mis näitab, et raske oli Nõukogudele leida kohast sellel uuel tööstusalal.

Nüüd on nad siis peatuma jäänud kahe tüüpi juures ja nimelt tüüp „amatöör“ ning „klapp-kaamera“ 9 × 12 cm., kahekordse väljatõmbega, anastigmaadiga 1:4,5; aparaat olla saadaval mitmesuguste objektiividega, ja ka välispidiselt ei jäävat ta maha välismaa kaameraist. Oktoobri revolutsiooni pidustusiks lasti nendest aparaatidest esimene partii turule, ja nimelt 2000 tükki, 1930. aastal tahetakse valmistada juba 5500 tükki ja viie aasta pärast tõsta aastatoodang 40.000 kaamera peale. Kaamera maksab 200 rubla (umb. 400 krooni!) ja teda müüakse esialgu vaid fotoõhinguile. Et ka eraisikuile võimaldada aparaadi omandamist, tahetakse ühtlasti valmistada ka odavam tüüp, „õppekaamera“, mis maksaks 16 rubla (umb. 32 krooni); selliseid lastakse 1930. aastal turule 15.000 tükki, viie aasta pärast aga loodetakse aasta-produktsiooni tõsta 200.000 peale.

EESTLASTE SÖBER PETERBURI PÄEVILT

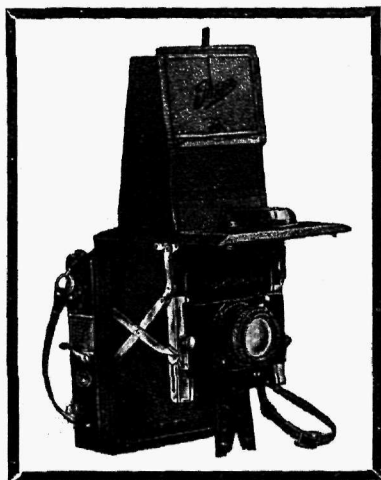
Jõulukuul töid ajalehed sõnumi, et endine vene keisrikoja piltnik Karl Bulla, sünnipäralt Austria sakslane, on surnud Jamajas, Saaremaal, kus ta viimased kümme aastat elanud oma abikaasa kodukohas.

Sel puhul oleks vajalik märkida, et Bulla omal ajal Peterburis oli laialdaselt tuntud ka sealsetes eesti ringkondades, mitte ükski pealinna keskuses Nevski ja Sadovaja nurgal asuva suure valguspildistuse töökoja omanikuna, vaid ka lahke ja soojasüdamelise inimesena, kes ei jäänud külmaks ka eesti asja vastu, kusjuures peamiselt oli sidemeks muidugi ta abikaasa, saarlanna. Peale selle said aastate jooksul ka mitmed eesti noormehed tema juures ametioskuslist õpetust, kuna teised leidsid kestvamat teenistust abilistena.

Kuid õieti tahtsin ma kadunust siin meelde tuletada midagi muud, mis oluliselt puudutab meie kodumaadki. Nimelt armastas Bulla endisel ajal veeta omad suvised puhkenädalad enamasti Saaremaal, kus ta oli leidnud enesele teise kodu ja kus tal teatavasti oli oma suvila. Saaremaa omapärane loodus näis paeluvat tema kunstilist tähelepanu, ja ta tegi mitmel puhul pikemaid rännakuid mööda maad, pildistades suure huviga sadadel plaatidel sealset maastikku ja rahvaelu, pannes erilist rõhku Saaremaa värvirikkale ja maalilisele rahvariitusele. Neist ülesvõtetest on Bulla teinud hulga äratõmbeid Eesti Rahva Muuseumile Tartus, kus nad praegu muu sellekohase rahvusliku raudvara seas alal hoitakse kui väärtuslik materjal, millel etnograafiliselt küllalt suur tähtsus.

Kindlasti on Bulla seesugust materjali korjandud ka oma viimastel eluaastatel, sellepärast oleks vast ERM-il ja mõnel teiselgi asutisel põhjust vastava järelpärimisega pöörata kadunu lese või pärijate poole, et järelijäänud ülesvõtetest omandada ja hoiule võtta seda, mis väärib alalhoidmist. („Postimees“).

ERNST FELDT

KÕIGE SUUREM JA TÄIELIKUM FOTO-ERIÄRI EESTIS

TALLINN, PIKK T. 16

ASUTATUD 1910

Fotokaamerad, suurendus- ja projektsioonaparaadid, kopeeraparaadid, optika, statiivid, kotid, valgustusmootjad j.n.e.

Pimikuseaded, lambid, vannid, ilmutus- ja kinnituskünad, kuivatusraamid, paljundusraamid, lõikenoad ja -puldid j.n.e.

Plaadid, rull- ja tasafilmid, filmipakk. Isetoonivad, päeva- ja kunstvalguse ja broomhõbe-paberid ja postkaardid

Fotokemikaalid, ilmutajad, kinnitajad, toonijad, nõrgendajad, kõvendajad kontsentreeritud olekus, pulbrina ja padrunites

Maailmakuulsa Belgia vabriku „Gevaert“ plaadid, filmid ja paberid alati värskelt saadaval heas valikus

Esindused

Wellington (Inglise)

Verax (Saksa)

Kosmos (Läti)

METSAÜKSILDUS

Foto: A. Renger-Patzsch

Zeiss Ikoni ajakirjast „Photo-Technik“

F O T O K U U V A L G E L

Päikese kõrval esineb valguspiltnikule välisülesvõtetal veel vaid kuu loomulikuna valgusallikana. Et valgustusaja määramise meetod on veel vähe tuntud, siis käsitame teda siin lühidalt.

Enne valgustusaja küsimust peatume kuuvalguse loomul. Kuu pole mingi isevalgustav taevakeha, ta saab oma valguse päikeselt ja valgustab sellega maad. Kuuvalgusel on seega just sama koosseis kui päikesevalguselgi, kuid palju nõrgem.

Valgustuskestvuse äramääramiseks võib kasutada igat valgustustabelit, mitte aga keemilisi ega optilisi valgustusmõõtjaid. Loetagu sest kuust, mil sünnib ülesvõte, 6 kuud edasi ja otsitagu nii üles saadud kuu valgustustabelis. Nii võetakse siis jaanuari asemel juuli, veebruari asemel august, märtsi asemel september, aprilli asemel oktoober jne.

Tehakse ülesvõte täiskuul ajal, mida võib järele vaadata kalendrist, siis võetakse valgustustabelis, näiteks, õhtuse kella 11 asemel kell 11 eellõunat või hommikuse kella 3 asemel kell 3 peale lõunat. Sünnib ülesvõte päeval enne täiskuud, siis peab juure lisama veel ühe tunni, tähendab õhtuse kella 6 asemel hommiku kell 7. Kaks päeva enne täiskuud peab juure lisama veel 2 tundi: näiteks õhtuse kella 6 asemel hommiku kell 8.

Kui tehakse ülesvõte üks (kaks) päev p ä r a s t täiskuud, siis tuleb ära jätta üks (kaks) tund: seega õhtuse kella 8 asemel hommiku kell 7 (6).

Olles tabelis üles otsinud õige tunni ja kuu, määratakse valgustusaeg võimalikult heleda eseme jaoks. Et valgustusaega peab veel pikendama tublisti, siis töötatakse paremini täiesti avatud objektiviiga ja kõrgeima tundelikkusega negatiivmaterjaliga. Nii saadud valgustusaeg multiplitseeritakse (korratakse) siis veel, kui ülesvõtte sünnib täiskuu ajal, 600.000-ga; üks päev enne või pärast täiskuud — 800.000-ga; kaks päeva enne või pärast täiskuud — 1.000.000-ga.

Vaid soodsaimail juhtumeil on valgustusaeg vähem kui veerand tundi. Soodsaim aeg kuivalge-ülesvõtteiks on talvel täiskuu ajal keskööl. Pika valgustusaja järelendus on tugev varjude ebateravus, mille põhjuseks varjude liikumine valgustusaja kestvusel — muidugi ei kõlba see isikute pildistuseks. Seda ebateravust pole võimalik diafragmeerimisega kõrvaldada. Kui osa pildist jääb ebateravaks, siis ei muuda oluliselt pildi üldmuljet ka pildi teiste osade teravus, nii et ei maksa aega raisata diafragmeerimisega. Üheks enesestmõistetavaks eelduseks pika töötamisaja tarvis, et võtte õnnestuks, on väga kindel aparaadi jaalg.

Häid kuivalge-maastikke saab järgmiselt: võetakse pildistuseks hea värvitundelik plaat ja väga tugev kollafilter. Viimast tarvitatakse selleks, et taevas tuleks pildil küllaldaselt tume. Võtte valgustatakse vähe üle ja siis ilmutatakse tugevalt lahjendatud ilmutajas, mil teel vabanetakse tarvilisel määral kontrastidest.

POOLAKT

Foto: C. Volf

Plaat: Satrap Ultra-Rapid

Orto-isolaar

Paber: Satrap Universal

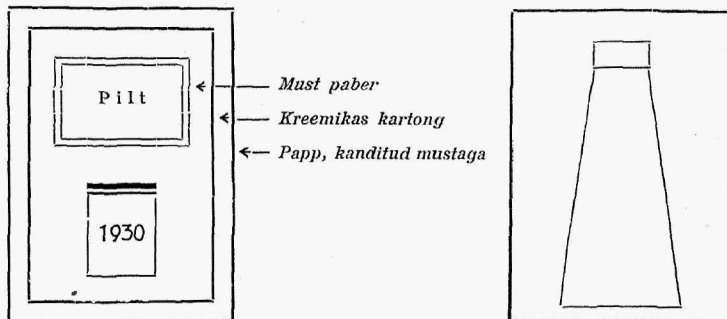
Satrap'i kodulamp

AJAVIITETÖÖD TALIÕHTUKS

Taliõhtuks leidub tuhandid töid fotosportlasele, näit. diapositiivide, suurenduste, pühadekaartide, raamatumärkide (Ex-libris) j. t. valmistamine.

Täna toome siin mõningaid pisiasju isevalmistamiseks. Materjal: papp, fotokartong, või jälle vineer, lehtpuusaag ja kliister.

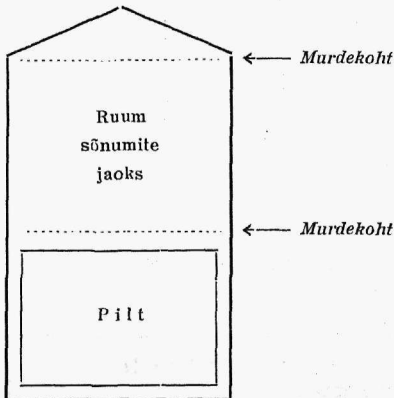
1) Kalendri-tagumine

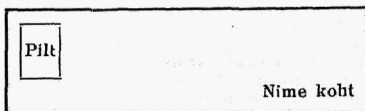
Aluse ja fotopildi suurus peab vastama kalendribloki suurusle. Pealekleebitavale pildile võib ka anda mõni teine kuju, ümarik, ovaal, pikergune jne. Samuti võib ka kartongi jne. värve valida oma maitsele vastavalt.

On kalender mõeldud paigutamiseks lauale, siis tuleb aluse tagaküljele kleepida jalake, mis murdekohal kaetakse raamatukõitja-kalinguriga, kuna jala ja aluse vahele kleebitakse vastavas suuruses tükike vitselpaela.

2) Fotokiri

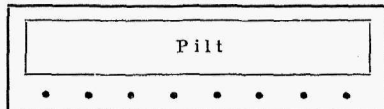

3) Nimekaart pildiga

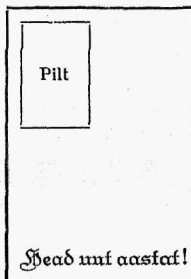
Vaadake ringi, teie seintel leidub veel palju ruumi omatehtud ja omavõetud piltidega varustatud asjade jaoks.

4) Võtmelaud

Vineerist alusele kleepida pilt. Alumisse ossa kinnitada konkse võtmete jaoks.

5) Õnnesoovikaart pealekleebitud pildiga

Kes lehtpuusaaga töötada oskab, võib igakujulisi asju, aluseid välja saagida ja varustades neid pealekleebitava pildiga, luua ilusaid asju kodu ilustuseks, kingitusteks (oma valmistatud kink on alati kõige armsam!) nagu kraadiklaasi-, baromeetri-, kalendri-, märkbloki-, peegli-aluseid, ajalehemappe, kirjamappe, harja-kammikotte jne.

H. M.

ANKEET

„EESTI FOTO-ALMANAK 4“ LUGEJAILE.

Ankeedi tingimuste põhjal langesid võidud alljärgnevaile, kellele asjad tähtitult posti kaudu kätte saadeti:

Ankeetlehe sissetuleku järjek. Nr.	Võidu Nr.	Võidu nimetus	Võitja
1	1	Heyde aktiino-fotomeeter.	Peeter Sagar, Tallinn.
5	2	Espi rattas-valgustustabel.	Feliks Laurson, Tallinn.
10	3	Voigtländeri valgustustabel.	Joh. Simson, Pärnu.
15	4	Foco valgustustabel.	H. Kalm, Narva-Jõesuu.
20	5	Dr. Staebli valgustustabel	Rud. Valk, Koeru-Kaitsa.
25	6	Perutzi valgustustabel.	Paul Eier, Vändra.
30	7	Kollafilter filtrihoidjaga.	V. Siiberg, Kilingi-Nõmme.
35	8	" "	Heinrich Sallert, Nõmme.
40	9	" "	A. Redlich, Rakvere.
45	10	2 vannijagajat.	Ago Sibul, Tallinn.
50	11	Taskulambi pimikukuppel.	Jaan Horn, Järvakandi.
55	12	Autodrem.	Arnold Lemendik, Kunda.
60	13	Stativvõtikendaja.	Eino Anije, Tallinn.
65	14	Drem-Fassetto.	Eduard Saar, Otepää.
		RAAMATUD:	
70	15	Plotnikov, Photochemie.	Oskar Grossbaum, Sangaste.
75	16	Spörl, Porträtkunst.	J. P. Mihkelson, Vändra
80	17	Eder, Jahrbuch für Photographie Bd. 29.	P. Grüner, Valk.
85	18	Schmidt, Architektur-Photographie.	Aug. Nurm, Elva.
90	19	Liesegang, Photographische Chemie.	Alfred Franz, Pärnu.
95	20	Holm, Das Objektiv.	A. Kärner, Koeru.
100	21	Münzinger, Die Farbenphotographie.	Mihkel Konks, Võhma.
105	22	Münzinger, Die Photographie mit Kleinkameras.	E. Jürgens, Vändra.
110	23	Becker Einführung in die Chemie.	L. Reimer, Viijandi.
115	24	Schiele, Die Herstellung tadelloser Negative.	Aug. Uibo, Peiseri.
120	25	Wanschura, Fehler beim Photographieren.	Paul Tsernard, Võru.
125	26	Nothdurft, Leitfaden der Photographien.	V. Vanatoa, Pärnu.
130	27	Prellinger, Die Photographie.	Paul Poom, Tallinn.
135	28	Knoll, Die Photographie im Dienste der Presse.	Anton Tekko, Võhma.
140	29	Frerk, Der Kino-Amateur.	Howard Kõõsel, Tallinn.
145	30	Eesti Foto-Almanak 1, 2, 3 ja 4.	N. N. — Tartu.

Ankeedi ülihuvitavatest tulemustest teisel.

Kõigile vastajaile aitäh — võitjaille südamlilik õnnesoov!

Harry A. Malm

„Eesti Foto-Almanak“ väljaandja.

PIRITA KAUNISTAMISE SELTSI KIRJASTUSEL ILMUNUD

RAAMATUD:

Pirita rand. Ülevaade Pirita, Hind
Kose-Kallaste ja Merivälja
alalinnadest piltidega . . . 40 senti

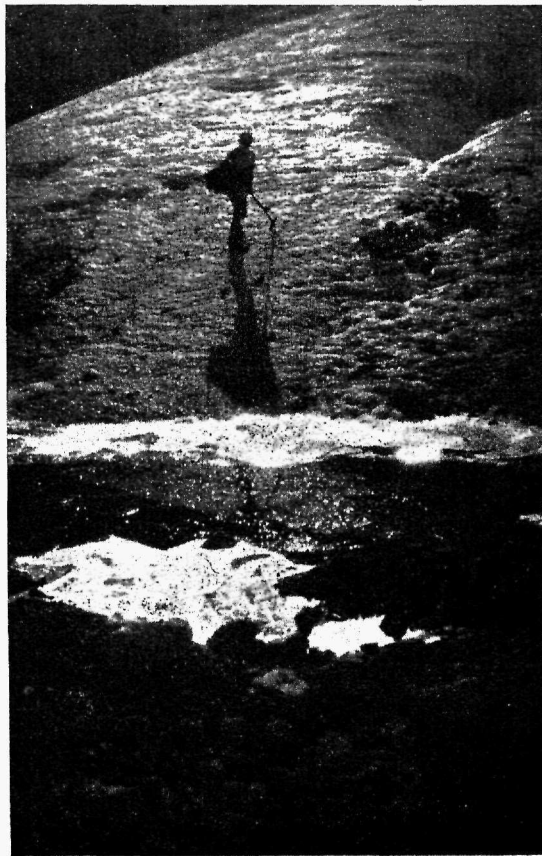
Pirita rand. Saksa, inglise ja
prantsuse keeles, piltidega . . . 50 senti

**Maa-alune käik Pirita ja
Tallinna vahel.** August v.
Kozebue . . . . . 75 senti

Pirita. Jutustus Pirita kloostrist ja
Tallinna elust viissada
aastat tagasi, Mia Munier-
Vroblevska . . . . . 75 senti

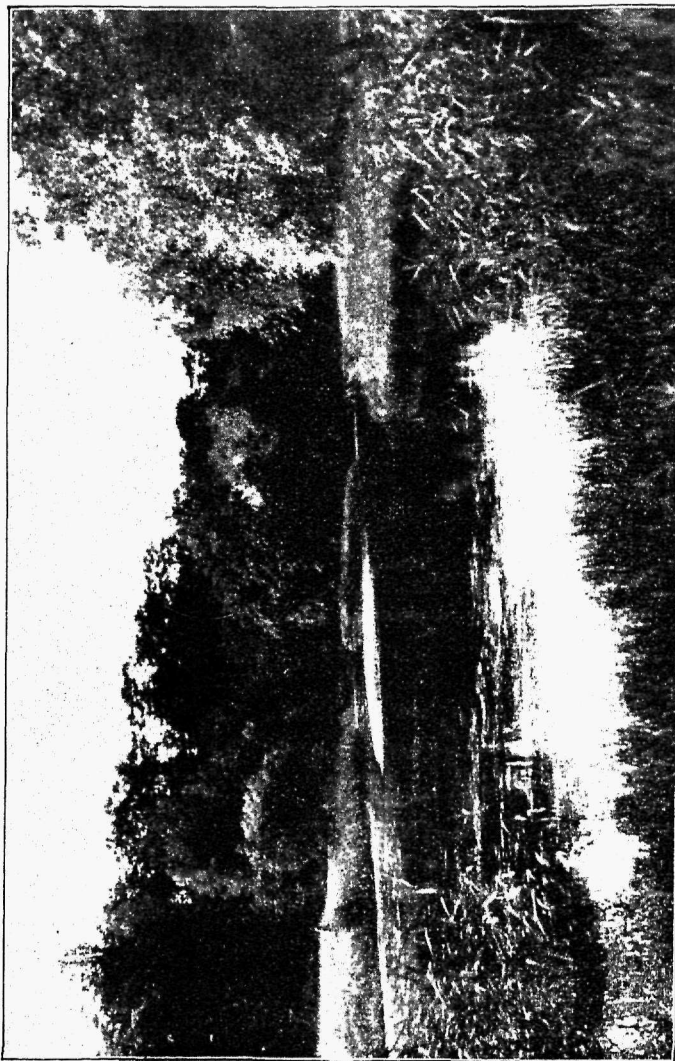
Pirita kloostrist valitsejanna.
Jutustus nunnade elust Pi-
rita kloostrist algpäevilt,
Mia Munier-Vroblevska . . . 65 senti

Pealadu „Päevalehe“ raamatukauplustes: Suur Karja 23, Pikk tän. 2.

MAAILMA VIIMNE ELANIK

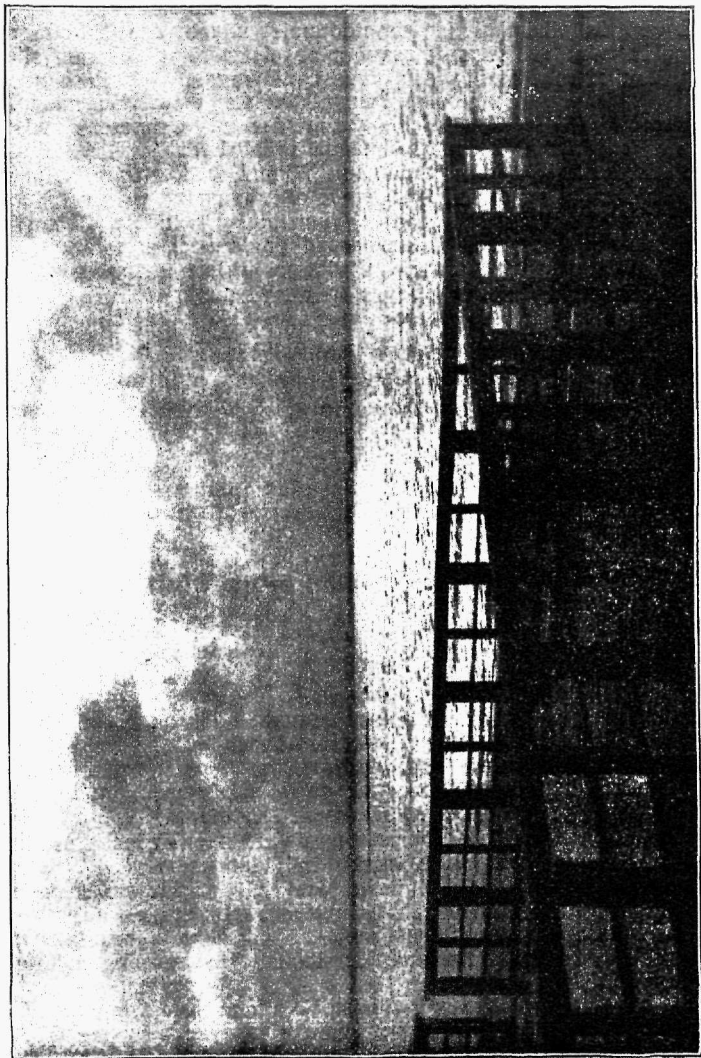
Foto: Ernst Baumann
Rullfilm: Satrap (Lila)
Paber: Satrap Universal

PIRITA IDÜLLINE LOODUS

„Pirita Kaunistamise Seltsi“ fotovõistlusel „Pirita elu ja ilu 1929“ III auhinmaga kroonitud F. Velbergi pildi-
kogust, Agfa plaadil

PIRITA RAND

Suvel, nälkese loojamineku eel „Sanatoorium Kloostrimetsa“ supelhoone lähise rööduga. „Piritu Kaunistamise Seltsi“ fotovõistlusel „Pirita etu ja ilu 1929“. VI auhinna kroonitud E. Rosedam'i piltilkogust, Agfa plaadil

„PIRITA ELU JA ILU 1929“

FOTOVÖISTLUSE TULEMUSED

„Pirita Kaunistamise Selts“ korraldas möödunud aastal Piritat kujutavate piltide saavutamiseks fotovõistluse, mis ka tulevikus igal aastal korraldatakse.

Nagu iga uus algatus pikemaajalist sissetöötamist nõuab, enne kui ta suuremaid tagajärgi annab, nii ka siin; võistlusest osavõtmine oleks võinud elavam olla. Kokku oli kuus võistlejat 82 pildiga, mis koosnesid kuuest pildikogust. Võistluse juryst võtsid osa 12 liiget, teiste seas meie tuntumaid kunstnikke: Laipmann, Burmann, Reindorff. Kunstiliselt ei küünninud tööd mitte kõrgemate auhindadeni. Esimese ja teise auhinna vääriliseks ei tunnistanud ühtegi kogu. Kolmanda rahalise auhinna ja kolme auhinna asjadeks saajateks tunnistati: Velberg, Paalman, Vinnal ja Rosedam. Auhinnastatud pildid olid vaatlemiseks välja pandud A. Tanseri fotoäri avaral vaateaknal Vene t. nr. 7.

Algus on tehtud, millele järgnevad „Pirita Kaunistamise Seltsi“ poolt korraldatavad iga-aastased fotovõistlused avaramail ja uuendatud tingimustel, mis loodetavasti tulevikus mõjuvamaid tagajärgi saavad andma. Pirita loodusline ilu ja ajalooline tähtsus väärib suuremat tähelepanu. Juhime lugejate tähelepanu „Pirita Kaunistamise Seltsi“ fotovõistluse tingimuste peale: „Pirita elu ja ilu 1930“.

Pirita Kaunistamise Seltsi fotovõistlus

„PIRITA ELU JA ILU 1930“

Lugupeetud fotoharrastaja!

Pirita ilu on piirita . . . .

Pirital on Eesti loodusline ilu täies ulatuses koondunud. Meri, mets, jõgi, kõrged kaldad jne. sünnitavad siin meeltülendavat looduslist harmoonilist kooskõla ja pakuvad loodusearmastajale kaunimat naudingut. Looduslisest ilust ümbritsetuna seisavad vanad ajaloolised kloostrid varemend nagu kallihinnaline pärl kuldsõrmuses, mille hiilgust aja-hammast aastasadade jooksul pole suutnud jäädavalt kustutada.

Pirita oma suure arvu külastajate poolest on saanud nagu mõneks usuilma palverändajate kohaks, kus aasta jooksul käib kuni 1 milj. inimest.

Pirita elustamis-korraldustööd, mis viimastel aastatel hoogsalt on edenenud, annavad põhjust oletamiseks, et lugupidamine Pirita vastu järjest kasvab.

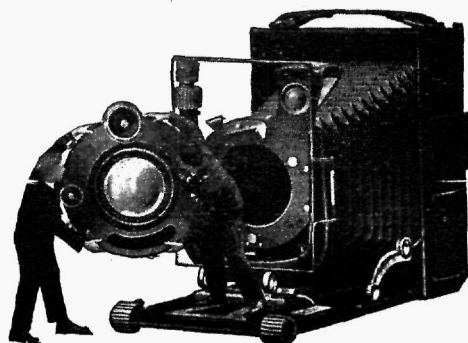
Eriliselt on „Pirita Kaunistamise Selts“ püüdnud välisilma külastajate tähelepanu kõita, korraldades abinõusid külastajate arvu aast-aastalt kasvamiseks, mille abil riigile välisvaluuta sissevoolu hõlbustada.

Korraldades iga-aastasi fotovõistlusi valmistab „Pirita Kaunistamise Selts“ kaunistamistest piltidest suurel arvul piltpostkaarte, mille abil avaneb võimalus Pirita looduslist ilu ja ajaloolist väärtust levitada kodus ja võõrsil.

Fotoharrastajad! Anduge Pirita looduslisele ilule — leidke pildistamiseks väärtuslikke, meeltülendavaid motiive, mis Teid endid ja teisi valdab. Seeläbi leiata tulevikus vastukajana tänumeelset tasu kõigilt kunsti ja ilu austajatelt.

Pirital, 2. jaanuaril 1930.

„Pirita Kaunistamise Seltsi“ Juhatus.

UUDISTURG * *

Lähemad teated eriprosppektes, milliseid nõuda palume tehaseilt, tuges „Fotokunstile“

„Amato“ kopeeraparaat amatöörile. Hind Rmk. 20.—. Kindermann & Co, Berlin S. 42, Ritterstr. 11.

Armatuurid erilistele fotolampidele (Nitrachot, Mirachot j. t.): G. Schanzenbach & Co. G. m. b. H., Frankfurt a. M. — West 13 (Saksamaa); Karl Kresse & Felix Rehm, Berlin S. W. 68, Hollmannstr. 16 (Saksamaa); Meteor-Lampen-Ges. m. b. H., Siegen i. W. (Saksamaa).

„Biotar“ 1:1,4, uus valgusjõulisem kinoobjektiiv. Carl Zeiss, Jena. Broomõli elektropintsel: Byk-Guldenwerke, Berlin N. W. 7.

Daamidestatiiv, sarnaneb välimuselt moodsale naisterahva vihmavarjule. Jaki-Werk, Reutlingen, Württ. (Saksamaa).

„Faltus“ — kiirpääjundusaparaat: Oskar Bohr, Dresden A. 1, Ringstr. 14 (Saksamaa).

Fotoalbum kroonikaga: Leipziger Buchbinderei A. G., Leipzig C. 1, Crusiusstr. 4/6 (Saksamaa).

Kaamerad:

„Pocket Kodak Junior“. Uus, kaksikobjektiiviga 6×9 cm. rullfilmkaamera. Hind Rmk. 33.—. Esindaja: Harald Sahme, „Foto-Turg“, Tallinn, Rataskaevu 2.

„Bessa“. Moodne rullfilmkaamera 6×9 cm. kaksikobjektiiviga 1:7,7. Hind Rmk. 36.—. Voigtländer & Sohn, A. G., Braunschweig (Saksamaa).

„Dorrit“. Uus 6×9 cm. rullfilmkaamera anastigmaadiga 1:6,3 Rmk. 39.—, 1:4,5 Rmk. 46.—. Samuti „Daphne“ 5×8 cm. Rmk. 33.—. Orion-Werk A. G., Hannover (Saksamaa).

„Matador-Fixfokus“. Uus 6,5×9 cm. plaadikaamera: W. Kenngott, Stuttgart (Saksamaa).

„Certotrop B“ uus plaadikaamera äravõetava katjaga: Certo-Werk, Dresden — Zschachwitz 110.

„Ikonta“. Moodne 6×9 cm. rullfilmkaamera Novar-anastigmaadiga 1:6,3 Rmk. 48.—. Zeiss Ikon A. G., Dresden 314 (Saksamaa).

Klaas-ilmutusvannid tõsterenniga. Väga otstarbekohane uudis. Oberhauser Glasfabrik, Oberhausen, Rhld. (Saksamaa).

„Labo“ uus, spetsiaal-kunstvalguspaber (Gaslicht) laboratooriumile: Kraft & Steudel G. m. b. H., Dresden — A. 21 (Saksamaa).

„Lomara-tasku-mikroskoop“, täitesulepea kujuline: W. D. Kuehn, Opt.-Mech. Fabrik, Berlin-Steglitz 11 (Saksamaa).

„Negator“, negatiivide registraator: Karl Schleicher, Philippsburg i. Br. (Saksamaa).

„Photo-Schiene“, otstarbekohane roobas-statiiv: Haus Elsner, Berlin S. W. 48, Friedrichstr. 16 (Saksamaa).

Piltide silendusaparaat (Troekenbilder-Glättapparat): Otto Berlebach, Nachf., Mulda i. Sa. (Saksamaa).

„Pyra-Contrast“ — järsult töötav broomhõbepaber alavalgustatud negatiivide jaoks: Palaphot G. m. b. H., Heilbronn a. N. (Saksamaa).

„Reticolor — kollafilter“, tselluloid-taskus: „Lifa“ Lichtfilterfabrik, Augsburg (Saksamaa).

„Sprudella — pesuaparaat ringvooluga“: Friedr. Kock, Hamburg 33, Steilshoperstr. 95-a. (Saksamaa).

Tselluloid fototarbed: Celluloidwaren-Fabrik Dr. P. Hunaeus, Hannover (Saksamaa).

„Tuma-Progress“. Uusim kunstvalguspaber amatööridele: Trapp & Münch A. G., Friedberg — Hessen (Saksamaa).

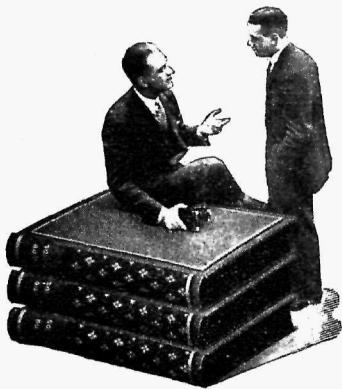
Vertikaal-suurendusaparaat „Phönix“ vähendusseadega. Müller & Wetzg., Dresden — A. 16, Nicolaistr. 15 (Saksamaa).

TALIPÄIKE

Foto: A. Mihkelson

Auhinnastatud pilt ajakirja
„Photo-Technik“ võistlusel
Mimosa paber

Tehaste nüüdisaja prospektid
on sageli õpetlikumad kui
taevani küidetud kallihinnalised
käsiraamatud

RAAMATUTURG

Alamal mainitud tooteid tellides, kirjutada postkaardile:

„*Bezugnehmend auf die „Fotokunst“ erbitte um Zusendung von ....*
(järgneb toote nimetus ja saatja aadress)

Curt Bentzin, Werkstätte für photographische Apparate, Görlitz i. Schles., (Saksamaa). Hinnakirjad üldtunnustatud Bentzin-kaamerate kohta: 1) „Bentzin Primar Camera“, 2) „Eine Bentzin Primar Camera für 135 Rmk.“, 3) „Die Präzisions Reise-Camera“, 4) „Die Stereo-Camera“, 5) „Universal-Quadrat-Primar“, 6) „Quer-Primar“, 7) „Fokal-Primar“.

Gevaert-Werke G. m. b. H., Berlin W. 35, Lützowstr. 9: 32-leheküljeline prospekt. „Gevaert hat den fortschrittlichen Lichtbildnern etwas zu sagen“.

Hesse & Becker Verlag, Leipzig C. 1: „So macht das Photographieren Freude!“ W. & E. Schatter'i praktiline õpperaamat algajaile. 150 lk. kriitpaberil, umbes 100 pildiga. Hind Rmk. 2.— (saatekulu 15 Pfg.).

Nimetatud õpperaamatu autorid on eriteadlased heade kogemustega. Nad aga on õnnistatud haruldase anniga omi teadmisi ja tähelepanekuid teatavaks teha algajale, ladusas ja üldarusaadavas keeles. Mitte mingi hall targutamine, vaid igal leheküljel tulused nõuanded! Kus tarvis, seal esineb pilt sisuseletajana. Peab tähendama, et autorid on osanud algajaile tuua lähemale ilusa fotokunsti ning enesele võetud ülesande on täitnud täiuslikult. Aga ka edasijõudnud amatöörile võib raamatukest soojalt soovitada.

Ihagee Kamerawerk, Steenberg & Co, Dresden—A. 19, (Saksamaa): 1: „Ihagee in aller Welt“ — kaamerate, abinõude ja suurendusaparatuuride peakataloog. 2: „Vom Zwerg zum Riesen“ — prospekt suurendusaparatuuride kohta. 3: „Die sehende Kamera“ — peegelkaamera-prospekt. 4: „Meine Erfahrungen“ — kena 16-leheküljeline, hästi illustreeritud brošüür. 5: „Lichtbildkunde für Anfänger“ — õpperaamat algajaile. Hind Rmk. 0,50. 6: „Wie photographiere ich?“ — õpperaamat algajaile. Hind Rmk. 0,50.

The Imperial Dry Plate Co., Ltd., Cricklewood, London N. W. 2: 1) „Imperial Eclipse Plates H. & D. 850“ — uute ülitundeliste plaadisorvide kirjeldus. 2) „The Imperial Handbook“ — väga asjalik käsiraamat.

Kapsi & Ko. A. S., Tallinn, Harju 46: 1) „Die neue Philips Photoaufnahmelampe Photomirenta“, 2) „Uus Philips ülesvõttelamp Photomirenta.“

L. Langenbartels, Charlottenburg, K-Friedrichstr. 90 (Saksamaa): Uus „Pfeil-Photo-Handbuch“. Käsiraamat fotopaberite üle.

Ernst Lomberg, Trockenplattenfabrik, Langenberg, Rhld., (Saksamaa): Väga huvitav, trükitehniliselt maitsekas, kriitpaberil trükitud 68 lhk. brošüür „Photographiere mit Lomberg-Platten!“

Hugo Meyer & Co., Görlitz i. Schl., Saksamaa: 1) Peakataloog „Meyer Photo Optik“ (80 lehek.); prospektid: 2) „Satz-Plasmat“, 3) „Im Urteile der Amateur- und Fachphotographen“, 4) „Makro-Plasmat“, 5) „Kino-Plasmat“, 6) „Mein Freund, der Plasmat“, 7) „Die drei Leistungsstufen des photographischen Objektives“, 8) „Optik für Projektion und Kinematographie“.

Dr. August Nagel, Kamerawerke, Stuttgart-Wangen (Saksamaa): Maitsekas kaamerakataloog, millisega tutvuda soovitame enne aparadi ostu. Nagel-kaamerail leiame palju uudiseid läbiviidud, mis senistel puudusid.

OSRAM G. m. b. H., Berlin O. 17: 1) Asjalik, ilmekas nõuandja tubaseks valgustuspildistamiseks Osram'i Nitraphotlambiga „Ratgeber für Heimaufnahmen“ ja 2) valgustamistabel samaks otstarbeks „Belichtungstabelle für Osram Nitraphot-Lampen“.

Otto Perutz, Trockenplattenfabrik, München: Prospektid: „Perutz Photoplatten“ ja „So schreiben sie alle“.

Schering-Kahlbaum A. G., Photo-Abt., Berlin-Spindlersfeld: 1) „Satrap Photo-Handbuch“. IX väljaanne 1929. 208 lhk. Otse eeskujulik käsiraamat, trükitud ilusale šamoa kunsttrükkpaberile. Palju häid pilte. Erilist mainimist väärib raamatu rohkete artiklite arv, peamiselt motiivi käsitamine. Kuna raamat on algusest lõpuni uus, siis võib teda soovitada isegi nendele, kellel olemas eelmised trükid. 2) „Belichtungstabelle für Aufnahmen mit der Satrap-Heimlampe“ — valgustustabel. 3) „Der Photo-Amateur von heute hat es leicht“ — prospekt paberite kohta. 4) „Das photographische Sensitometer“ — vestlus tundelikkuse üle. 5) „Vabrikute poolt kindlaksmääratud hinnad“ — eestikeelne hinnakiri.

Tetenal Photowerk G. m. b. H., Berlin S. 59: „Die Tankentwicklung“.

Voigtländer & Sohn A. G., Braunschweig (Saksamaa): 1) „Hauptkatalog“ (peakataloog) 64 leheküljel, trükitud kriitpaberile, kus toodud tavalise hinnakirja kõrval õige palju tulusaid näpunäiteid. 2) „Programm der Voigtländer-Gemeinde“ — iga Voigtländeri kaamera omaniku õigused ja kohustused — põhikirja näol. 3) „Nimm die Bessa“ — Rullfilmkaamera „Bessa“ kirjeldus (anastigmaat 1:7,7, formaat 6×9 cm, hind 36 Rmk.). 4) „Der stille Wunsch“, prospekt sügavtrüki.

Zeiss Ikon A. G., Dresden (Saksamaa). 1) „Camera Hauptkatalog“ — tüse, oivaline peakataloog-uhkusraamat. 2) „Ikonta“ — kena brošüür rullfilmkaamera kohta (Novar anastigmaat 1:6,3, formaat 6×9, hind Rmk. 48,—). 3) „Schmalfilm - Kinematographie“ — prospekt kinokaamerate kohta. 4) Ernemann III“ brošüür uusima kinoteatri pildinäitamise kaamera üle.

Ruumipuuduse tõttu jäid välja mitmed huvitavad kirjutused, samuti ülevaated ühingu elust. Palume kannatust järgmise numbrini.

Toimetus